

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ประการแรกเพื่อประเมินผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ประการที่สองเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนในระดับชั้นกลางและชั้นสูง และประการสุดท้ายเพื่อศึกษาสาเหตุในการเข้าเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบทดสอบความรู้ในวิชาพระพุทธศาสนาที่เปิดสอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 3 วิชา คือ วิชาธรรมะ วิชาประวัติพระพุทธศาสนา และวิชาศาสนพิธี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประจำปีการศึกษา 2533 จำนวน 284 คน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นกลางเพศชาย 71 คน เพศหญิง 71 คน รวม 142 คน และนักเรียนชั้นสูงเพศชาย 71 คน เพศหญิง 71 คน รวม 142 คน จากโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร คือ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดประยุรวงศาวาส โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดเบญจมบพิตร โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดธรรมมาภิรตาราม โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหามกุฏราชวิทยาลัย โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดปฐมบุตริศราราม และโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดอนงคาราม รวม 7 โรงเรียน ที่เปิดสอนถึงชั้นกลางและชั้นสูง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และแบบทดสอบความรู้ในวิชาธรรมะ วิชาประวัติพระพุทธศาสนา และวิชาศาสนพิธี แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบประกอบด้วยเพศ อายุ ชั้นเรียน ประสบการณ์ในการเข้าศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แนวโน้มการศึกษาต่อในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ข้อปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนบางประการที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ คือ การใส่บาตร การอ่านหนังสือธรรมะ การนั่งสมาธิ และความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทั้ง 3 วิชา คือ วิชาธรรมะ วิชาประวัติพระพุทธศาสนา และวิชาศาสนพิธี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสาเหตุในการเข้าเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 15 ข้อ โดยให้ผู้ตอบประเมินสาเหตุแต่ละข้อตามลำดับความสำคัญที่ทำให้ผู้ตอบเข้าศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็น 4 ระดับ คือ สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย และไม่มีความสำคัญเลย

ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบความรู้ในวิชาพระพุทธศาสนาที่เปิดสอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักสูตรของกรมการศาสนา จำนวน 3 วิชา คือ วิชาธรรมะ จำนวน 50 ข้อ วิชาประวัติพระพุทธศาสนา จำนวน 50 ข้อ วิชาศาสนพิธี จำนวน 50 ข้อ รวมทั้งสิ้น 150 ข้อ ซึ่งมีความเที่ยงเท่ากับ 0.78

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบทดสอบวิชาพระพุทธศาสนาไปรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน ในชั้นเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามปกติ ก่อนการตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบ ผู้วิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามและการตอบแบบทดสอบจนนักเรียนเข้าใจตรงกันแล้ว เริ่มให้นักเรียนตอบแบบสอบถามโดยใช้เวลาในการตอบ 15 นาที จากนั้นจึงให้นักเรียนทำแบบทดสอบโดยใช้เวลาในการตอบแบบทดสอบ 1.15 ชั่วโมง ใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูล 4 สัปดาห์ คือระหว่างวันที่ 30 ธันวาคม 2533 ถึงวันที่ 20 มกราคม 2534

การตรวจให้คะแนน

1. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบ โดยให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และให้คะแนน 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิดหรือข้อที่ไม่ตอบ
2. แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของสาเหตุแต่ละข้อในการเข้าเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิศย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนผลการเรียนวิชาธรรมะ วิชาประวัติพระพุทธศาสนา และวิชาศาสนพิธี พร้อมทั้งคะแนนรวมทั้ง 3 วิชา
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) โดยมีเพศและระดับชั้นเป็นตัวแปรต้น ตัวแปรตามคือ คะแนนผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นคะแนนรวมของรายวิชาธรรมะ วิชาประวัติพระพุทธศาสนา และวิชาศาสนพิธี หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีของ Tukey
3. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) โดยมีเพศและระดับชั้นเป็นตัวแปรต้น ตัวแปรตามคือ คะแนนผลการเรียนวิชาธรรมะ วิชาประวัติพระพุทธศาสนา และวิชาศาสนพิธี หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีของ Tukey
4. แจกแจงความถี่ข้อความที่เป็นสาเหตุในการเข้าเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิศย์แล้วหาค่าร้อยละของความถี่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนทั้งหมดมีความรู้ในวิชาธรรมะ วิชาประวัติพระพุทธศาสนา วิชาศาสนพิธี และรวมรายวิชาทั้ง 3 วิชา ในระดับปานกลาง

2. นักเรียนหญิงมีความรู้ในวิชาพระพุทธศาสนาสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชั้นสูงกับนักเรียนชั้นกลางมีความรู้ในวิชาพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกันและไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและระดับชั้นเรียน

3. นักเรียนชั้นสูงมีความรู้ในวิชาธรรมะสูงกว่านักเรียนชั้นกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวิชาประวัติพระพุทธศาสนาและวิชาศาสนพิธี นักเรียนชั้นสูงและนักเรียนชั้นกลางมีความรู้ใน 2 วิชาไม่แตกต่างกัน นักเรียนหญิงมีความรู้ในรายวิชาทุกวิชาสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะวิชาศาสนพิธี ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในระดับชั้นกลาง แต่ในชั้นสูง นักเรียนหญิงมีความรู้สูงกว่าทุกกลุ่มและนักเรียนชายมีความรู้ต่ำกว่าทุกกลุ่ม ส่วนในวิชาธรรมะ วิชาประวัติพระพุทธศาสนา และวิชาธรรมทั้ง 3 วิชา ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและระดับชั้นเรียน

4. สาเหตุที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เข้าเรียนนอกระบบโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คือ ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อยากรักษาตนเองให้เป็นคนดียิ่งขึ้น และพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องการให้เรียน ส่วนสาเหตุที่มีความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ ญาติพี่น้องหรือคนใกล้บ้านแนะนำให้มาเรียน และการมาเรียนตามเพื่อน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การนำผลการวิจัยไปใช้

โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของควรพิจารณาปรับปรุงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเน้นการพัฒนาวัตถุประสงค์ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัยของผู้เรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านทักษะพิสัย พร้อมทั้งจัดเนื้อหาของหลักสูตรให้น่าสนใจ มีความยากง่ายเป็นไปตามลำดับขั้นของการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด ส่วนสภาพการเรียนการสอนนั้นควรพัฒนาโดยการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ เช่น การสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมในรายวิชาที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน เพื่อลดความเบื่อหน่ายของผู้เรียนที่เกิดจากความซ้ำซากของเนื้อหาวิชาอันจะนำไปสู่การไม่สนใจเรียนของผู้เรียน และผู้สอนจะได้มีโอกาสพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของผู้เรียนไปด้วย สนับสนุนให้มีการ

นำอุปกรณ์การสอนมาประกอบการเรียนการสอน พร้อมทั้งพัฒนาพฤติกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน ให้สอดคล้องกันกับระบบการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนยิ่งขึ้น ส่วนการวัดและประเมินผล ควรพิจารณาวัดและประเมินให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยให้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ให้มีประสิทธิผลต่อไป

2. การวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ในระดับเดียวกันว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มจะมีความรู้ในวิชาพระพุทธศาสนาแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อประเมินว่ารูปแบบในการให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาโดยการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์จะประสบความสำเร็จในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือไม่

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในวิชาพระพุทธศาสนากับความสนใจ ทศนคติ และค่านิยมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ว่าจะมีความสัมพันธ์และความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้แก่เด็กและเยาวชนต่อไป

2.3 ควรประเมินเนื้อหาวิชาที่ครูใช้สอนในชั้นเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ พร้อมทั้งประเมินว่านักเรียนที่มีสาเหตุการเข้าเรียนที่ต่างกันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างไร ตลอดจนศึกษาว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ได้นำความรู้ที่ได้จากโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ไปใช้ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาหลักสูตรและสภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป